

ЁШЛАР—БУЮК ДАВЛАТИМИЗ КЕЛАЖАГИ

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Шаҳар ҳаёт таъминоти хизматларининг узлуksиз ишлаши таъминланади. Пойтахтда барқарор иқтисомий-сиёсий вазият сақлаб турилибди. Бу ерда жиноятчиликнинг авж олишига йўл қўйилмади. Ёнг асосийси эса шаҳар аҳолиси учун асосий иқтисомий нафоллар сақлаб қолинди. Бугунги кунда баъзи «хайри-хоҳларимиз» «наромат» қилганларидек, бизда ишсизлик даражаси юқори эмас. Умуман барча тармоқлар барқарор ишлаб турибди. Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари, транспорт хизматлари, мактабга тарбия болалар муассасалари, тиббий хизмат кўрсатиш, умумий овқатла-ниш билан зарур даражада таъминлашга муваффақ бў-лишмоқда. Тошкентдаги шарт-шароитлар айтилик, собиқ Иттифокнинг бошқа йирик шаҳарларидан анча яхшидир. Бунга ёшларнинг ўзи ҳам ҳис қилиб турган бўлсалар керак.

Ёшларнинг ҳаммаси дав-лат ва ҳўжалиқ идоралари, юзлаб ва минглаб кишилар-нинг кўндалик қийинчили-ларга тўла, гоёт фидокорона меҳнатлари самарасидир. Ёнг муҳими эса шаҳар аҳо-лиси ҳўрматли Президентим-из Ислам Абдуганиевич Каримов раҳбарлиги остида республикада амалга ошири-лаётган босқичма-босқич ис-лохотларни маъқуллаб ва қўллаб-қувватламоқдалар.

Ўнг даврининг қийинчи-ликлари аҳоли қайфиятлари-га таъсир кўрсатмади қолма-ди, албатта. Бироқ, ақл-ид-роқли ҳар бир киши булар мушарраф эканлигини тушу-навлари мумкин эмас. Ўлар бу қийинчиликлар фарзанд-ларимизнинг муносиб кела-жаги учун ўзига хос тўлов эканлигини англаб етиш-ларига шўбоа йўқ. Агар биз «жазава» даволаш» деб атаган йўлни таянганлиги-мизда қийинчиликлар анча мушкул бўлишини ҳам тушу-ниб етмоқдалар.

Республикаимиз халқи ўз тараққиётини ва гуллаб-йи-ла-ши учун ўз йўлидан шаҳид бормоқда. Бунга иқтисодий, маънавий, иқтисомий ва ҳў-қуний асослар босимча-бо-сқич ва муштаккам яратилла-пти. Ана шу савй-ҳаракатлар-да ёш авлод учун зарур шарт-шароитлар яратиш марказий ўринга қўйилла-пти.

Республикаимиз ўз муштак-чилигини эълон қилгандан сўнг қабул қилинган қонун, Пре-зидентимиз Фармонлари, ҳў-қунамиз қарорларининг ҳар иқтисадиядан биттаси амалда у ёни бу ҳолда ёш-лар манфаатларига қаратил-ганлар. Бу жумладан таъ-миноти ислох қилишга ҳам тегишлилар. Бугунги кунда таъбирини ва тикоратчилад-нинг 70 фоиз ёшлардир. Мушакчили, қорхоналар ва таъбириниқ тўғрисидаги қонунлар уларнинг тижорат билан шўгулланганлари учун йўл очиб берди. Студент ва ўқувчи ёшларни иқтисомий ҳўмоя қилиш тўғрисида Пре-зидентнинг бир неча фар-монлари, ҳўқунамнинг те-гишли қарорлари қабул қи-линган. Истеъдодли ёш-ларни қўллаб-қувватлаш учун «Истеъдод» жағмарма-си ташкил этилди. Пре-зидентнинг алоҳида Фармони билан яқинкор ёшларга иқ-тисомий шарт-шароитлар яра-тиш масалалари ҳал этил-моқда. Келажак авлод тўғ-рисида рағмўрўқ қилиниб, жағданда ҳали бўлмаган «Соғлом авлод учун» орде-ни таъсис этилди. Шу ном-да жағмарма ташкил қили-нди. Республикада ёшлар оммавий қизқадиган ва шў-гулланган спортни собиқ-қадамлик билан ривожлан-тириш учун ҳўқуний шарт-шароитлар яратди. Ёшлар-нинг ҳаммаси давлатимиз ва Республикаимиз Президентин-инг ёш авлод тўғрисида жа-миёт томонидан рағмўрўқ қилиниш учун шарт-шароит яратиш тўғрисидаги амалий ишлардир.

Ўзбекистон Республикаси-да ёшларга оид давлат сие-сати асослари тўғрисидаги қонун ёш мушакли республи-канинг дастлабки қонунларидан бири бўлди. Бу ҳам давлатнинг ёшларга муноса-батини иққол кўрсатиб ту-рибди. Қонунда республика-нинг бозор сари олға ҳара-катида ёшлар муаммолари-ни ҳал этиш учун ишчиллик билан янги-янчи шарт-шароитлар яратиш имконини берадиган муҳим қонунлар белгилаб қўйилла-пти.

Ҳўқунам ва бошқару-нинг маҳаллий идоралари ёшлар муаммоларига ҳамма вақт диққат-марказларда ушлаб турибдилар. Маъжуд имкониятлардан келиб чиқ-қан ҳолда ёшларнинг бево-сита иштирокчида ҳўлар муа-ммолари ҳал этилаверади. Бозор шарт-шароитлари ёш-лар ўз фаронлиқларига мушакли ҳолда ёришишлари мумкин деган қондан яхши улаштириб олишлари ло-зим, — таъкидлади маъру-фачи. — Ўлар аввалгидек муаммоларини фақат давлат ҳал қилиб беради, деб қувиб ўтирмасликлари керак.

Ёшлар ўз ҳўсусликларига кўра аҳолининг бошқа қат-ламларига қараганда рағбат-лироқдирлар. Ўлар ўзларини ўраб турган муҳитга тезроқ қўнадилар, куч-ғайратга

СУРАТЛАРДА: Тошкент шаҳар ҳўқунамиди ёшлар вакиллари билан бўлган учрашуудан лавҳалар. Виктор Багаев суратлари.

сатини амалга оширишга ҳа-рат қилишмоқда.

Ёшлар Иттифоқи шаҳар ташкилоти ҳўжалиқ ҳисоби асосида, шўнингдек Қонунда кўзда тутилган давлат бюд-жетидан пул билан таъмин-лаш ҳисобига ёшларга иқ-тисомий, маданий хизмат кўр-сатиш ҳамда ўларга кўмак-лаштиш учун марказлар, қор-хоналар ва бошқа тузилма-ларни ташкил этди.

Шаҳарнинг 5 та туманида ҳўзир Ёшлар жағмармалари ташкил этилган. Ўларнинг мақсади — ёшлар сиесатини амалга оширишни пул билан таъминлаш учун бюджетдан ташқари маблағларни жалб этиш ва тўлашга қаратил-ган.

Талабаларнинг ўзаро ёр-дам ва таъбириниқ шаҳар қонунлари ҳам бугунги кунда талабалар иқтисомий муа-ммоларини ҳал этишга хизмат қилишмоқда. У яқин истиқбол-да талабалар ва муаллимлар кучи билан радиоэлектроника соҳасида маҳсулотлар қилиш чидариш ва хизматлар кўрсатишни мўжлашган.

Талаба ёшлар биржаси ҳам таъсис этилмоқда. Ўнинг мақсади ёшларни иқтисомий иш билан таъминлаш, иш-сизлик шароитида ёш ҳо-димларни қайта тайёрлашдан ўтказиш, улар учун ишчи ўринлари ташкил этишдан иборатдир. Шўнингдек, мак-лаб қорхоналари шаҳар ма-кази таъсис этилмоқда. Бу ер-да мактаб ўқувчиларини иш-лашларига имкон яратиш-лардан доимий ҳабардор қилиб туриш мақсадида ша-ҳар матбуот клуби ва мак-таб агентлиги ҳам ташкил этилган.

Тошкент ип-газлама ва Тошкент тўқимачилиқ маши-носозлиги бирлашмалари Ёшлар Иттифоқи ташкилоти-лари ва меҳнат жаомалари томонидан пул билан таъ-минланадиган ёшлар жағ-мармалари ташкил этилди. Тошкент трактор заводи ра-ҳбарияти завод ёшлари ма-флаатлари йўлида ҳамкорлик қилиш тўғрисида Ёшлар ташкилоти билан кенг миқ-сдор ва узоқ муддатли шарт-номани имзолади. Яқинда Тошкент Давлат дорилфун-уни раҳбарияти ҳам Ёшлар Иттифоқи ташкилоти билан шартнома имзолади. Ўнда талабаларни ўқитиш ва тар-биялашда биргаликдаги фаол-лигига асосланган ўзаро маж-буриятларнинг асослари бел-гилаб берилган.

Ёшлар ташкилотлари фаол-лигига янги ҳа ёндашиш-нинг бундай мисолларини яна қўллаб келтириш мумкин. Ёшларнинг ҳаммаси шаҳар ёшлар ташкилотини қайта ташкил этиш жараёнининг бир қисми бўлиб, унинг пировардида шаҳаримизда ёш-лар хизматлари давлат-иқ-тисомий ёрдамчи соҳаларни барпо этиш вазифаси туриб-ди.

Учрашууда сўзга чиққан «Тошкент трактор заводи» ишлаб чидариш бирлашмаси бош директорининг ёшлар масалалари бўйича ёрдамчи-си, ёшлар ташкилотининг раиси Б. Ишонов, ўқув-чи-ёшлар «Сардор» жамоа марказининг директори Б. Саидхўжаева, бонс бў-лича 1993 йилги жаҳон сов-ринчилигини қўлуш сов-риндор, халқроқ тоналдаги спорт устаси Х. Аҳмедов, Тошкент тиббиёт педиагрии институтини талабалар ташки-лотининг раиси А. Аҳмедов, республика «Маҳалла» ҳайрия жағмармасининг ра-иси Ш. Темуров, «Минкод» заводи ёшлар ташкилотининг раиси М. Албекова, Ўзбекистон халқ шоири Омон Матон ёшлар муаммолари тўғрисида ўз фикр-мулоҳазаларини бил-дириллар.

Учрашууда Ўзбекистон Республикаси Президентин-инг давлат маслаҳатчиси М. Б. Умурақов нутқ сўз-лади. — Барчангизга Ўзбекистон Республикаси Президентин-инг Ислам Абдуганиевич Каримовнинг оташин саломини, самимий тилакларини етқа-зишга иқозат бергайсиз, — деди нотиқ.

Ёшлар мануусида сўзла-мақнинг бугун алоҳида масъ-

улиятини, файзи бор. Ёш му-шакли давлатимиз иқтисомий тўлмоқда. Тарих учун шу гоёт қисқа фўр-сат ичида қилинган тарихий ишларга назар солсак, юртимизда, диёри-мизда ва ёнг асосийси, киши-ларимиз тафаккурида нақа-дар буюқ уйғонишлар ва ҳа-ётбахш ўзгаришлар бошлан-ганлигини сезамиз.

Бу ўзгаришлар ёш юрак-ларга алоҳида тўлқин сол-моқда. Мушакчилигининг ёр-қин шўбаси — ёш йигит-қизлар қалбидан жой ол-моқда.

Кеча ва бугуннинг фарқи-га бир назар солайлик! Кечатгина район комсомол қўмитасига котиб бўладиган раҳбар ёки ёшлар газета-сига тайинланаётган муҳар-рир Москвада сўхбатдан ўтиб ВЛКСМдаги «ога»лар-нинг йўл-йўриқларини олиб қайтар эди. Ё дейлик, чет-элларда ўқитиш орду қил-ган не-не ёшлар учун, неча авлод учун, бу иш афсонали-гига қилиб кетарди. 20-йилларда бир мўъжиза юз бер-ди. Германияга ўқишга борган ёшлар эса минг афсус барчаси қайтиб келганларин-инг кейин турли айблар бил-ан омонсиз қатагон қилин-дилар.

Бугунчи? Уч-тўрт кун бу-рун биз Туркия ва бошқа давлатларда ўқитган ёш-лар Тошкент аэропортида қайтиб олган кишиларнинг кузлор-қулариди фахр-гурур туйғулари, юксак бир кўтаринкилини кўрдик, ниҳоятда қувондик.

Бир-икки йилгина бурун не-не икитдор ёшлар, ўлар-нинг қанча-қанча ночор ола-налари олий мактаблар о-стиналарига йўлламай, но-умид қўзлари бир дарё ёш бўлиб, қайтиб кетганларини биламиз-ку! Бугун барча ўқув юртларидан жорий эти-лаётган тест синовлари ёш-ларда ва нафақат ёшларда, илмга қайноқ ҳаётга, истиқ-болга, демок Истиқлолимиз асосларига улкан умидлар уялтирмоқда.

Ёшлар деган сўз доим су-рур, билим, тарбия, сўз-лар билан ҳамоҳангдир. Ёшлар — озулар ва иш-қувватоб фасли. Ёшларимиз Ватанимизнинг, Истиқлоли-мизнинг кўз қораси, қалби, таянчидир.

Маъжур француз филосо-фи Гельсизини айтганидек, «Ёшлар пайтида шўндай ул-луғ фикрлар туйғуллади. Бу фикрлар келажакда инсон-ни кўқларга кўтариши ло-зим».

Ўзбекистон Президентин-инг Ислам Каримов сўнгги пайт-ларда имзо чеккан Фармон-ларнинг қўллари ёшларимиз тақдирига, ҳаётига бево-сита бағдири, Биргина «Соғлом авлод учун» деган жағмар-ма, дастур ва муқофотнинг таъсис этилишида бир олам маъно бор.

Соғлом авлод учун деган гоё — Президентимизнинг миллатимиз келажак учун улўғ чидариш, идосидир! Бунга қалб қўлуғи билан эшитмак керак!

Президентимиз кўни-кеча улўғ боболаримиз Баҳовуд-дин Нақшбанд, Ўлўғбек, Во-бур, Қодирий таваллудла-рини юксак даражада ни-шоналаш, буюқ соҳибқирон Амр Темурга ҳайқал ўрна-тиш ҳақидида фармонларга қўл қўйдилар. Қайтаётган қадриятларимиз — боболар руҳи бизга мададиқор бўла-версин.

Қарангки, Хоруд ар Ра-шид, Маъжун замоналарида ташкил этилган академияда қўлушнинг Аҳмад Фаро-ний етуқ йўлдошини ол-ми ҳисобланган. Минг йил бу-рунги Хоразм академиясини олсамиз, Ўлўғбек қўлушнинг самовий ҳайратомуз ус-турлобни қўрасини, Фаро-бий, Ибн Сино, Беруний жиддларини варақлайсизми. Томирларимиз нақадар те-ран чашмалардан, улўғвор дарлардан озиқ олади.

Ўзбекистон — гоёт бай-малий дийёр, беҳад бой ма-лакат! Президентимизнинг яқинда Швейцарияда сўзла-ган нутқида саналган бой-ликларини бир кўз олдингиз-га келтириб кўринг. Табиат, тангри таоло беҳисоб бой-ликларга қон қилиб яратган еринимиз!

да, ҳўсусли. Тошкентда ҳам низо чидариш қимларга ке-рак бўлганлигини, албатта энди яхши биламиз. Халқи-миз у пайт республикада юз-га келган бош-бошқўқчилик-дан чарчанган, гўлчанлар ва ҳўказо келгиндиларининг фит-на, қатагон, дўқларидан жо-ни халқумига келган эди. Агар бир катта алғов-дал-гов чиқса, республика аҳо-лисининг турли қатламлари, масалала ҳар қайси ўзича ёндашиб «ўз қўрули» билан аралашса, низо миллатлар-аро тус оларди. Бунинг диний мутаассиблар ўзларича олов олдириллар, оқибат нима бўлишини энди барчамиз ту-шуниб турибмиз. Лекин ҳуд-ди шу ерда масаланинг ўзи-чи бир жиҳати — масъули-ят, бурч, шахсий жағобгар-лик ҳисси деган жиддий масала пайдо бўлади.

Ўша даврда республикада юзга келган вазиятини шах-сий жасорат билан, қатъий дадил сиебат билан Ислам Каримов кучли назорат қи-ла олганлиги миллатимизни тарихда яна бир қонли фо-жиадан қўтариб қолди. Ҳуд-ди ана шу жасорат иддизла-рини ёшларимиз чўқур ид-рок қилиб кўрмоқлари ло-зим! Масъулият, шахсий жа-ғобгарлик ҳисси деганда мен энг аввало, шўни назарда ту-таман. Чўқини атрофда бўла-ётган воқеаларга тўғри ба-ҳо бера билмаслик, тез ва аниқ ҳўлоса чиқара олмас-лик, нафақат шахсий, бал-ки иқтисомий оқибатларга сабаб бўлиши мумкин.

Биз бугун жағиятимизда юз бераётган бир қатр сал-би ҳўлосаларга «Бу — эски-лик сарғити», — тоталитар туғулдан, коммунистлик маф-қуридан қолган асари, деб осонча баҳо беришга ўр-наиб қолдик. Бугун бу беш-ўн олти яшаб ўсмир киши-ноят қилса, гайриниссоний қай иш содир этса, бун-ни қайсидир мафқурага боғлаш-га ҳам инсофдан бўлмас! Ўша жиноятчи ўсмирнинг ёнда-ғи тенгдош, дўсти, ўрқоқ-лари ҳудди шу жиноятга ў-ларнинг ҳам андек шерик эканлиқларини, тенгдош со-дир этган жиноятга ўзлари-нинг ҳам масъулиятини бор-лигини сездиларми?

Бугун олтин, пахта, валюта ҳисобига ҳориждан келтириллаётган гўшт, ёғ, ун ва бошқа озиқ-овқат маҳ-сулотлари халқимиз дастур-хонига, болаларимиз наси-басига қўшилиш ўрнига қи-ғир йўлар билан четга гўмдон қилиниш ҳўллари бор. Бу ноинсоф жиноятчи-ларини ёшларимиз кўрмала-тиги! Игитримачи йилларда халқ мулкнинг қўрқилган қўнғили ёшларни беш ҳали хотирамиздан чиқарганимиз йўқ.

Наҳотки, бугунги ёшлари-мизда замонавий бўзбўғун-чи — ҳўқўқбузарларга сўз ай-тишга, йўлга ҳў бўлишга юрак, жасорат йўқ бўлса!

Бор. Фақат биз жағият ҳаётда ёшларимизнинг масъул, бурч ва эгаллик ў-ринини аниқлаб, фаол қатна-шишларига ёришишимиз зарур. Авлодлар силсиласи-да яхши ағналар тизими-да узилишга йўл қўймасли-гимиз керак.

Президентимиз И. А. Ка-римов «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» рисолисиди айтгани-га, «Хар бир инсоннинг, айниқса эгидинга ҳаётга қадар қўйиб келатган ёш-ларнинг онига шўндай фир-ни сингдириш кераки, улар ўртага қўйилган масалалар-га ёришиш ўзларига боғлиқ эканлигини, яъни бу нарсаларнинг собиқ надам гайрат-шижоати, тўла-тўқис фи-доркорлигини, ҳўрматли меҳ-натсаварлигига боғлиқ экан-лигини англаб етишлари ке-рак. Ҳудди шу нарсалар да-влатимиз ва халқимиз равақ-топишнинг асосий шарт-и-ди».

Ёшлар масаласида Тош-кент шаҳарининг ўзига хос устуликларини, шўнингдек, жиддий муаммолари ҳам бор.

Тошкентда ёшлар билан турли йўналишларда иш олиб бориши мумкин бўлган ташкилот, қорхона ва муа-ссасалар бошқа минтақаларга қараганда анча кўпдир. Таълим-тарбия, ташкилий жиҳатдан ҳам бу ишга жалб қилиш мумкин бўлган кадрлар етарлиқча топилади.

Бош масала шўндай ибор-ратки, Тошкент шаҳар ёш-лар ташкилоти барча соҳала-ларда байроқдорлик қилиши ло-зим. Бу ерда ёшларни бирлаштирувчи, ўларга ёр-дам берувчи давлат жамоат қўрилишига ҳў бўлган ти-зимлар яратиш имконлари мавжуд.

Тошкент нафақат давлати-мизнинг, бугун Марказий Осиёнинг ноёб жағохидир, маъмурий сиесий, илм-матрифат марказидир. Ёшлар билан шу маънода ҳў қўлушнинг кенгроқ ёниб, юракни очиб ишлайдиган жой айти Тошкентдир. Аммо шаҳарда бу борада ишлар қўламини мақтагулик эмас.

Наҳотки, мушакчилиги-мининг иқтисомий йилида ҳам Тошкент шаҳар ёшлар ташкилоти бугунги талаб-лар асосида республика ёш-ларини ёрғаштириб кетадиган, ибрат бўладиган ташаб-буслар билан қишига қо-дир бўлмасми?

Ёшларни иш билан таъ-минлаш муаммоларини олтин-г: Ёшларнинг ўқимай мактаб-дан қилиб кетиши, ишга жойлаша олмаслиги, ўз-ўзи

дан, биринчи навбатда он-лада таранг вазиятни юзга келтирилади. Бола ўзини ор-тиқча юк деб сеза бошлайди. Ва у бундан қўтулиш учун ҳар наҳон истаган томонга оқиб кетиши мумкин.

Савдодаги ёшларни кў-ринг. Тижорат муҳим соҳа. Лекин қўлдан-қўлга ўтган молдан олинадиган бир сўм-лик фойда одами маънан бир газ пасайтириб юбори-шини қон тушунтиради ёш-ларимизга!

Ёшларнинг ойлик маоши, бошқа соҳалардаги имтиёз-ларини ҳам ўйлаб қўрайлик. Лекин ҳеч бир имтиёз аба-дий боқимандалик қайфияти-ни туғдирмаслиги ҳам керак. Ёшларга олға кетиши учун, камол топиши учун йўл бермаслик ҳўллари ҳам оз деб бўлмайди.

Пойтахт республика ом-вий ахборот воситалари-нинг ҳам марказиздир. Ёш-ларнинг ҳаётга ўз газети ва журналлари ёшлар муаммо-ларига оид таҳлилий мате-риалларни ҳам эълон қила-ётганини, соҳалар бўйича истеъдодларни нафш этишга етарли ётибор бермаётга-рини қандай изоҳлаш мум-кин?

Ёшлар тарбияси сиесатига жағоб бераолмайдиган на-шр ва бошқа муасса-салар ишнини тугилан қайта кўриб чиқиш, янгилаш вақти келди.

Уйда гижирилган той-чоқ бўлса-ю, бўлали ўсмир бўлса-ю, на тойчоқни минш-га ўргатмасан ва на болани чавандоз қилиб воғта ет-казмасан, келажак олдида ким бўламиз?

«Ўшимда юртимизни бо-сиб олган эдилар!» «Бизни қўл, қарам қилиб сақлади-лар!» — деб, сўнгги лўшай-мон, йиғи-сиги, айбдорни ишладан не фойда! Ор-номус, ҳонадон, ватан, ерга эгаллик тўғриси, гўғури-ифтиқор бугун, ҳа бугун керак! Бугун шу эътиқод-иймон бўлмас экан, тарих яна тақрорлана беради!

Ўзбекистонини дунё тан-ди. Лекин МЛХда, ундах оқироқда бизга ҳайрхоқ қўлар орасида бизга ёш назар, ўқинч, ошқора га-заб ва адоват билан қараёт-ганлар ҳам бор! Бунинг оқи-я айтимизни керак.

Қудратли Ўзбекистон, кучли давлат, осийотиш мамлакат уларнинг қўзига, юрагига қўндай тиқилмоқда.

Президентимиз Ислам Каримов Германия сафари чоғида «Биз бу ерга ёрдам сўраб эмас, тенг ва самара-ли ҳамкорлигини йўлга қў-йиш учун келдик!» деган-лардада Ўзбекиларни беҳора, ҳайру-садақага муҳтож халқ деб ўйлаганларнинг тарвузи қўлтигидан тушиб, бошқа ожиз томонларимизни қиди-ранлари қанча бўлди!

Президентимиз юрагиданги ушбу гўғуруни, яъни миллат-ни, юртини, ватанини шўндай улўғлаш тўғрисида ёшлар ҳис этиши, қалбларига гав-ҳардек сингдириши ло-зим.

Шу ўринда ўз ичимиздан чиққан баъзи бир ноқўрлар юртда вақтида обур-эйтибор ололмай, осовроқ макъе, шон-шўҳрат истаган кимса-лар, ҳаққида ҳам айтиб ўт-моқ керак. Ёшларнинг баъзи лари, загиндорлардек, чет-эл омавий ахборот восита-ларига ин қўриб олиб, хо-риқий шишлонинг мазасига учиб, она юртига тухмат, иғво тўқимокдалар.

Юртида ёришолмаган ушбу ёрдоғ-обруни четда ким беракан бўларга? Буларга эл-юрт бўлиш, алғов-дал-гов бўлса — қўла! Шўнда, тўполон ичида ҳеч бўлмаса, бир-икки одамга танилади. Бир-икки калласи айланган-ларга «доҳий»лик қилади. Вассалом!

Лекин, биз энди бугун юртимизда чўқур илдиз отиб омонга юксак шок ва барг ёза бошлаган тинчлик, осийоталик, дархастиниқ асраб-авайлайми? Қаровсиз ташлаб қўймайми? Чўқини бу дархастинг мевалари ватанимизнинг чидан умиди, таянчи бўлган ёшлариники-ди! Бу меваларнинг бевафот тўқилишига, шўқларнинг си-ниши ва вайрон-пайхон бў-лишига йўл қўйолмаймиз.

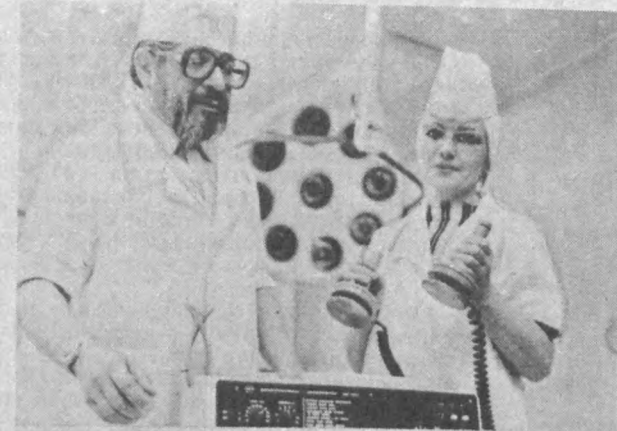
Биз чинакам ёриқ, де-мократик давлат қўрилиши йўлига кирдик. Бу босқичма-босқич, оқилона, осийотали-лик билан ўтиладиган катта йўлдир.

Келажакдаги буюқ давлат қўрилишида юртимиз ёш-лари ўз юрак қўрларини, билим ва шиноатларини билан фаол катнашишларига, ўларни ишлайдиган кўрнам унинг илм гишларини ўзлари қў-либ, келажак меъморлари бўлишларига ишончимиз жўмил. деди пировардида М. Б. Умурақов.

Учрашуу қатнашчилари бўлган, меҳнатда, ўқинида, жамоат ишларида кўрсат-ган фаоллиқларини учун ёш-лардан бир гуруҳи Тошкент шаҳар Ҳўқим мақамасининг Фахрий ёрқилари бил-ан мунофотландилар.

Шаҳар ҳўқимлигидаги ёш-лар билан мулоқот бир пие-ла ҳў устида давом этди. Фаррух Зокиров бошчилиги-да «Ялла» дастаси санат-корлари бу учрашуга ўза-ча файз бахш этидилар.

СИАТ САЛОМАТЛИК

Тошкент трактор заводи ишлаб чиқариш бirlашмаси шимдаги тиббиёт-санитария шохбаси ходимлари сўнгги вақтларда бirlашма ишчиларнинг саломатликларини сақлаш йўлида астойдил меҳнат қилмоқдалар. Айни пайтда бу ерда замонавий тиббий асбоб-ускуналар ёрдамида ишчиларга хизмат кўрсатиляпти.

СУРАТЛАРДА: даволовчи шифокор М. Власов ва ҳамшира П. Попова; тиббиёт-санитария шохбасининг умумий кўриниши.

ШИРИН ошинг бўлмасин, ширин сўзинг бўлсин, дейди доно халқимиз. Бу мақол худди шифокорларга қаратиб айтилгандай гўё. Ҳақиқий фидойи шифокор тунларини бемор қoшда бедор ўтказди, касал ҳақида астойдил қайғуради, керак бўлса ўз билимини, ҳаттоки ўз жонини ҳам аямайди. Гуруч қурмакисиз бўлмаганидек, айрим шифокорлар даволаш билан бир қаторда ўз сўзлари ёки баъзи қилиқлари билан беморнинг кўнглини ранжитиб қўяди. Бу дилдорлиқнинг тиббиётда ўз номи бор.

Шифокор томонидан беморга руҳий зарар етказилиши ятрогения дейилади («Ятрос» — врач сўзидан олинган). Ҳар бир шифокор, у қандай касаллик бўйича мутахассис бўлмасин бундан қатъи назар аввало одамий, самимий, қолаверса руҳиятшунос бўлмоғи лозим. Минг доридармонлар билан муолажа қилишга қарамасдан шифокор сўзидан бемор биров бўлса ҳам енгиллик сезмасе, муолажаларнинг нафи бўлмайди.

Ҳар бир бемор, у қандай касаллик билан оғирган бўлишидан қатъи назар, бир оғиз илқ сўзга, ширин муомалага муҳтож, интиж бўлади. Ҳар қандай айтилган сўз, илқ муомала одамнинг кўнглини ранжитиб қўйиб, таъсир қилиб, унинг бошқариш марказини ва қонда таъна фасолатини яхшиловчи тўғрилик миқдорларини оғирлаштириб қўйиб, руҳий ва жисмоний енгиллик сезиб, беморнинг соғайишига ёрдам беради. Аччиқсўз, дўх қилиб муомала қилиш эса аксинча, салбий оқибатларга олиб келади.

Шифокорнинг тили билан дили ҳамоҳанг, сўзлари самимий бўлиши, — унинг тарбиясидан ва мутахассислик маданиятини яхши билдиридан далолат беради. Биргина айтилган яхши сўз билан беморни оёққа турғазинг, охирини ўйламай, шопша-шошарлик билан айтилган сўз эса беморни йиқитиши мумкин.

Шу ўринда бир донишманд: «Тилимни қичқитган гапларни айтиб юборганим учун қанчалик пўшаймон бўлган бўлсам, тилимга келган ноўрин сўзларни ютиб юборганим учун шунчалик хурсанд бўлганман», деган экан.

ШИФОКОР СЎЗИ

Маданиятли одамнинг энг олижаноб фазилатларидан бири аввал ўйлаб, сўнг гапирди, мулоҳазали бўлади. Тузалашдан умидаги узиб қўйган беморни ҳаётга қайтариш, тузалашга ялғинлаштириш, энг олижаноб хислатлардан ҳисобланади. Афсуски, кейинги вақтларда шифокорларимиз орасида муомала одобини яхши билмайдиганлар ҳам учраб туради. Улар беморларга кунига 10-15 тадан доридармон, уюқлар буюришадик, касаллик тарихини, кундалик ҳаётини сабр-тоқат билан эшитишга бир неча дақиқа вақт тополмайдилар. Баъзи бир шифокорларимиз кўп муомаласи, аччиқ сўзи, лоқайдлик билан касалларнинг бир даражаси миңг дард қўйишади. Бу эса, беморларнинг шифокорлардан кўнгли қoшга сабаб бўлмоқда.

...Бизга 35 ёшлардаги аёлни олиб келишди. Уни кўридан ўтказиб, ҳеч қандай касал топа олмадик. Маълум бўлишича, бу аёлнинг фақат асаби бир оз чарчагани учун унга иш жойидан марказий санаторияга даволаштишга олиниб ўйланма беришган. Дел саломатлиги тўғрисида дам олиш уйи вақарасини тўғрига. Поликлиникада бугун мутахассислар назоратидан ўтиб, асаб касаллиги шифокори кўригидан ўтаётганда шифокор аёлнинг оёқ-қўлларига ҳар икки томонда бир хил бўлган паталогик ҳолатларини кўриб, (бу ҳолатлар тумга эди) уни суриштирмай туриб, аёлга: «Сизда бош миёя ўсма касаллиги бор. Сиз бундай оғир касаллиқни операция қилириш ўрнига санаторийга бориб, дам олмақчимисиз? Бу касал билан узоққа бормаслигингиз мумкинлигини биласизми?» деган. Буни эшитган бемор аёлнинг юзи оқариб, оёқ-қўли бўшашиб, ётган жойидан туролмай қолган. Бемор шифокор қабулига ўз оёғида кириб келган бўлса, уни икки киши қўлтиридан ушлаб олиб чиқиб кетишган. Биз бу аёлдан ҳеч қандай ўсма касаллиги белгиларини топпай, дам олиш тиббий вақарасига соғлом деган ёзувини ёзиб бердик, лекин у қандай қилиб дам олганини билмади ва мендан касаллигини бериштирилди, деб кўп вақтга ҳадиқираб, ишонмай юрди. Ана сизга шифокорнинг ўйламай гапирган гапларнинг қанчалик руҳий эзилишга олиб бориши.

Айрим шифокорларнинг беморга айтган сўзларини эшитиб, кўринга: «Юрагингиз қатог, кўпга бормасиз», «Енингизда паспортни, бирор ҳужжатини олиб юринг, кўчада нифаркт ёки инсулти бўлиб қолсангиз, қариноҳларингиз сизни тополмасликлар мумкин», ёки «Сиздаги ўсма хавфли эмас, лекин сизни оғоҳлантиришим керак, мен бундай ўсмаларнинг кўпи раққа айланб кетганини кўрганман». Баъзида «Унақа қимматбаҳо доридармонларга пулнигизни беҳудага кетказманг, барнор бир фойдаси йўқ» қабилдаги гапларни айтиб беморнинг шу сиз ҳам хаста дилини юз тубан хира қиладилар. Бундай шифокорлар ўз номларига нолойиқ деб ўйлайман.

Ятрогения кўпича ятроген неврозларнинг келиб чиқишига сабаб бўлади. Беморни ятроген невроз ҳолидан чиқариш баъзан оддий невроздан чиқаришдан ҳам мушкул бўлади. Ёки беморнинг асосий касаллиги учналик оғир бўлмасада, врачнинг ятроген таъсири оқибатда ҳолатини даволаш анча оғир кечади.

Шуниг учун истардимки, шифокорларимиз ўз иш тажрибаларида этника, тиббий шифокорлик маданияти масалаларига кўпроқ эътибор берсалар. Беморни фақат доридармонлар, физиотерапия усуллари билан даволамай, улардан ширин сўзларини ҳам даринг тутмасалар.

Шокурд ШОМАНСУРОВ,
Тошкент шифокорлар малякисини ошириш институтини бошқарув асаб касалликлари кафедрасининг мудир, тиббиёт фанлари доктори, профессор.

Шахримиздаги 14-бемор касалхонасининг жарроҳлик, терапия, реанимация каби бўлиқларига болаларга намунали тиббий хизмат кўрсатишмоқда. Ўз касбининг устаси бўлган малякали шифокорлар нафакат муолажалар, балки ширин сўзлари билан ҳам беморлар даражаси малкам бўлиштипти.

СУРАТДА: шифокорда кўп йиллардан бери жарроҳлик қилиб келаяти, биринчи даражали шифокор Уктам ака Рус-тамов бемор болани кўздан кечиряпти.

Андрей Пищенко сурати.

ТАМАКИНИНГ инсон соғлигига қанчалар зарар етказишини ҳисоблаб кўрганмисиз? Афсуски, йўқ! Негаки соғлом ўпқалар, ичак-чавоқлар, туфлининг ипига ўхшаш ранг-баранг томилар бозорда сотилмайдими-да. Бўлмаса-у, чирретган ўпқангиз-у, заифлашиб, бўшашиб қолган томиларингизни арзон моллар дўконига ҳам қабул қилмасди. Сизнинг бу бир қақага ҳам арзимайдиган ашқал-дашқалларингиз кимга керак? Тўғри, сизга: «Кўйинг, чекманг шу зормандани» деб маслаҳат солиб бўлмайди, чунки шу тамаки сизнинг ҳаёт манбаингизга айланиб қолган. Гоҳи чўнтагингиздаги пулнигиз саноқли бўлиб қолганда: «Овқатланайми ё сизгагера олайми?» деб ўйга толасиз. Қаранг-а, тамаки энди ҳар кунги тирикчилигингизга ҳам аралашаяпти. Танвон оймчадек: «Е мени танла, ё уни?» де-моқда. Сиз эса хулоса чиқаришга оғинасиз. Юрсангиз оёгингиз, кўтарсангиз бошингиз оғрийди. «Э, ташладим-е», деб кўл сийламоқчи бўласиз-у, аммо ҳумор тутганда чекиб кетаётган йўловчидан сизга ретра сўрашга йиманасиз. Сўраш номулс деб биласиз-у, соғлиқини сақлашни ўйламайсиз. Нега?

Чунки тамаки бутун аъзойи баданингизга танда кўриб, сизни аллақачон маҳб этиб бўлган. Ишдан келаятигизда ҳар кунги сизни қароқчи ё йўлбўсар «илиқ» кўриб олиб, «қани, пуддан ол», деб таъбиб эътавириндек, яна ўзингизни тутунлар вайдиёсига ура-сиз. Бир лаҳзалик бўшашиб, бир лаҳзалик кайф суриш деб, тамаки бурингизга боғлаб қўйган ипни узоқламайсиз. Ёки бу чеккинигиз сизнинг жамиятида тутган макъенгизни англатадими, ё ўзингизни бойчақа қилиб кўрсатингиз ури-насизми? Наҳотки ҳар бията че-кувич бой ҳисобласа? Агар шун-дай бўлганда аллақачон тамакига махсус ҳайкал ҳам ўрнатилган бўлармиди. Ҳўш, сизни бу «бот-қоқ»да нима ушлаб турибди? Лоқайдлигингизми, боқиб-бегамлигингизми? Бўлиши мумкин. Чунки сизни тамаки тепса-тебранимас

курсига, шохга осилган тўрва хал-тадаги сузмага айлантириб бўлган. Бунинг устига ниҳоятда эринчоқ-сиз. Ахир тамакичиларнинг ҳам бойиш йўлидаги талбирлари-да бу: иложи бўлса ўтирган ерингиз-дан қимир этмай, паровингизга па-лак бўлиб устма-уст чекиб ўтира-версангиз. Тамакилар сотилавера-ди, чўнтақлари қаппаёверади. Сиз эса бирор ташкилотга солиқ тўла-йидан кишидай топган-тутганингизни

аъзойи баданингиз бир қутн тамакининг тутунидан ҳалос бўлади. Демак, ўн қадам югурсангиз, ўн кунги тамаки захаридан қутулсангиз. Чар-чанингиз, яъни тўхтаганингиз билан дарров ўзингизни сувга уринг. Ҳозир ёз — хоҳласангиз қўлда чўмининг, хоҳласангиз жўмрак та-ғида. Хуллас, шундай қилиб, та-нангиздаги сизни кашанда, банга қилиб қўйган тутунларни ҳайдай-

уянинг равнақига бағишлайверасиз. Келинг, шу ерда айтаятган гап-ларимизнинг руҳини ўзгартирай-лик. Тўғри, тўғри, сиз чеккини ташлаш ҳақида анчадан бери ре-жа тузиб юрбисиз. Келинг, ёрдам-лаштишга ҳаракат қилимиз.

Демак, чеккини ташлаш учун энг аввало ишни жисмоний тар-биядан бошлашга тўғри келади. Ҳар кун эрта тондан оқ туриб олинг-да, ҳовлида, агар кўни-қўшидан тортинамсангиз, кўча-да югуришдан бошланг. Тўғри, олинган дарров ҳарсиллаб қола-сиз, аммо сиз бу имкония ҳам қўй-дан бой берманг. Худди шу пайтда томиларингизга танда кў-риб олган тутунлар аста-секин уйи кўйган чумолидай ҳар ёққа юча бошлайди. Кўйверинг, қо-чарсин! Нима, ундан пул исарми-дигиз. Сиз эса ҳарсиллаб қолсан-гиз ҳам югуришни тўхтатманг. Оёгингиз ерга ҳар урилганда

2-3 ой муддат ичида ривожланади. Яш-рин даврингиз узун ёки қисқа давом эт-иш яранинг қарда бўлишига ва оғир-енгиллигига боғлиқ бўлади. Тишланган жой марказий асаб тузиллишига қан-чал яқин бўлса ва у ерда нерв қанча кўп бўлса, яшрин давр шунчалик бе-мор учун хавф кўп бўлади. Спиртли ичимликлар ичиш яшрин даврини қисқартиради, шунинг учун ҳай-вон қопган одамга таркибда алкоголь-бўлган ҳар қандай ичимликларни ичи-ш қатъиян ман этилади.

Ҳайвон тишланганда нима қилиш ке-рак? Аввало дарҳол илқ совуниги су-ви оқизиб қўйиб, жароҳатни ювиш, унга йод эритмаси қўйиб, вақтин ўтказмасдан эмлаш учун жарроҳлик кабинетларига бориш лозим. У ерда тиббий ходимлар ёрдамида антирабик (грекча Анти қарши, латинча Рабисс — қутуриш) эмлаш шарт.

Қутуришнинг олдини олиш чоралари нимадан иборат бўлиши керак? Қутуришнинг олдини олиш чоралари-дан энг асосийи шаҳарда эгасиз кундан-кунга кўпайиб бораётган, аҳоли яшайди-ган кўп қаватли уйлар, маҳаллаларда, кўча-қўйда дайдиб юрган итлар галаси-ни йўқотиш, бундай дайди, қаровсиз ҳайвонларни қутурган деб гумон қили-ниш, шунга яраша амалий чора-тадбир ишлаб чиқиш вақти келди.

Бундан 30-40 йил илгари Тошкент шаҳрида дайди итларни тутиб, бундай кўнглисиз ҳодисаларнинг олдини ол-увчи бошқарма бўлар эди. Агарда ҳозирги кунда республикамизнинг ҳар бир ноҳия, шаҳарларида ҳўжалик ҳисобиди ишловчи махсус ташкилот тасис қилинганда айни муддао бўлар эди. Ёки мўҳими аҳоли ўртасида, айниқса, энг болаларни қутуриш хасталигидан сақлаш борасида катта саваб иш қилинган бўлар эди. Аф-суски, бу борада ҳеч қандай ҳаракат сезилмаляпти.

Шу ўринда ота-оналар болаларини кўча-қўйда назоратсиз қолдирмай, ага-сиз, дайдиб юрган ит-мушуклар билан ўйнашларига йўл қўймайдилар зарур. Ит-мушукларни боқувчилар худди билан ветеринар назоратида ўз уй ҳайвонлари-ни профилактик эмлашдан ўтказишлари зарур. Бу билан улар оила-аъзоларини ва атрофдагиларни қутуриш касаллиги-дан сақлаган бўладилар.

Биз юқорида айтган талабларга амал қилмаслиги тўғрисида шахримизда сўнги вақтда аҳоли ўртасида, айниқса бола-лар орасида ит тишлаш ҳодисалари тез-тез қулатилмоқда. Биргина мисол, шаҳ-римизнинг Миробод туманида бир кун-да 6 болани ит тишлагани, 10 боланиг- соғлиги гумон остида бўлган ит билан ўйнаганлари қайд қилинган.

Аҳоли ўртасида қутуриш касаллигининг олдини олиш ишида шахримизда исти-қомат қилувчи барча катта-кичиқ фаол қатнашиши мақсадга мувофиқдир.

Абдуваҳоб ТОҲИРОВ,
Республика саломатлик маркази та-шқили-услубий бўлимининг мудри.

* Қашқарда қўқон

ҚОҒОЗГА ЎРАЛГАН ХАШАК

Биринчи. Сичқоннинг ини миңг танга бўлади. Ҳа-я, зерикиб ё бўш қанда-да чекким келиб қолса нима қиламан, демоқчимисиз? Ёнди ўзингизни ширинликка уринг: шарбатлар ичинг, мева енг, жуذا бўлмаса сақич чайнанг. Ўзи шу-нақа бўлади: дардинг келиши осон, кетиши қийин. Агар булар-дан ҳам қониқмасангиз (демак, танангизда ўтган йили чеккан та-макининг захарлари қолган бўла-ди-да), ўзингизни бирор ҳаракат-га уринг. Бирор машғулот билан банд бўлинг ё жисмоний тарбия билан шуғулланг, бунинг улда-сидан чиқа олмасангиз, уйқуни уринг. Уйқу ҳам даво. Хуллас, танангизни қайтаётган чини, паш-шаларни ҳайдагандек маълум му-датга ҳал бўлиб олишаверинг. Тутун ҳам осонликча жон бермай-ди, аммо сиз ундан қўрқманг, у бор-йўри хашакнинг тутуни-ку! Ўзингизни ҳамиша ширин қилиб

СПИД касаллигига бағиш-ланб Берлинда ўтказилган халқаро конференцияга қат-нашган мутахассислар ор-ганизмада СПИД касаллигига боис бўладиган вирус борли-ги ва бу ўлатга қалинган одамларнинг уч фоизиди сил касаллиги борлигини айтиб, бу рақам асримизда яна уч қарра ошшини тахмин қи-лишган.

Ҳозир дунё бўйлаб 45 миллион одам СПИД ҳама-ди сил касаллигига қалинганла-ди, бунинг 8 фоизи Африка қитъасига тўғри келиши

бўлади. СПИД касаллиги устида тадқиқот олиб бораётган му-тахассислар ўртасиди муно-зара сил касаллиги ва ўз навабига СПИД касаллиги-га қалинганларнинг ўлиши-га сабабчи бўладиган омил-лар ҳақида бўлмоқда.

Сил касаллигига учраган беморни даволаш учун қў-лангиланган дориларга ма-жар қасаллиқнинг микроба-иммунитет топиш қўшмақ-да. Бу муаммо хусусан АҚШ-да қийинчиликлар ярат-моқда.

Доктор Диксоннинг айти-шича СПИД касаллиги тез суръатлар билан ёйиётган Осиё қитъаси ва Жанубий Африкада ҳам яқин келажак-да бу муаммо илди отиши мумкин. У бир неча ўн йил-лардан кейин олиб борилади-ган илмий тадқиқотлар нати-жасида сил касаллигига қалинганлардан 90 фоизи да-волашни мумкин бўлишини айтган.

Сил касаллигига қалинган-ларнинг сонин 1980 йил ўр-тасида Фарб мамлакатларида намайганлиги сабабли бу ка-саллини устида олиб борила-ётган тадқиқотлар тўхтаб қолган эди. Ҳозир эса бу ка-саллиқ устида тадқиқотини кучайтириш лозим. Бироқ илмий тадқиқотлар соҳаси-да нақадар катта ютуқлар эришилганини бу касалликка сабаб бўладиган иктымол-ий муаммолар бартараф этил-магунча СПИД ва сил касал-лигининг назорат қилиш на-ам самара эканлиги ҳам таъкидланди.

(«Садо», «Америка оло-зи» радиостанцияси ани-тирилари асосида).

Тошкент Давлат иқтисодиёт университети умидли толиби илмлар камолоти йў-лида ҳам қайрили иш-ларни амалга ошириб келмоқда. Олий ўқув юрти бўлажак ишби-лармонларини тайёр-лашга қўнқидан бош қўйди.

Гап шунданки, ўтган йили университет ҳу-зурида ўн йўла инки-та ишбилармонлар тайёрлаш мақсади очилиб эди. Уларда маркетинг, менеж-мент, халқаро бизнес-лик соҳаси бўйича му-тахассислар тайёрлаш йўлга қўйилди. Бу мапгулотлар қисқа муддатли ўқув дастури асосида олиб бори-моқда. Америка ва Туркиядан тақлиф қи-лингган тақрибли олим-лар бўлажак ишбилар-монларга сабоқлар бе-ришпти.

Ақбар АЛИЕВ.

* Тиббиёт муассасаларида ГАВЖУМ СИҲАТГОҲ

САРАТОН жазираси авжига чиққан бугунги кунда ватанимизнинг минглаб фарзандлари ёғи таътилни ма-роқиб ўтказиш учун шаҳар ташқарисидидаги сўлим ором-гоҳларда мириқиб дам олмақдалар. Айни шу кўнларда ниймон ва сурункали касалликларга қалинган ўқувчилар турли сиҳаттоҳ ва профилакторийларда даволашни билан бирга вақтларини кўнглидагидек ўтказмоқдалар.

Шу ўринда айниқса Ўзбекистон Республикаси соғлиқ-ни сақлаш вазирлигига қарашли Семашко номида саломатлиқни тиклаш ва физиотерапия илмий текшириш институтини шифокорлари амалга ошираётган тадбирлар диққатга сазовордир. Бу институтнинг болалар хасталик-лари кафедрасининг ошқозон-ичак касалликлари бўлими-да доимий даволаш ўрниларидан ташқари яна 60 нафар болала мулккаланган мавсумий даволашни оромгоҳи ташқил этилди. Бу ерда даволаш ишлари энг замонавий усулда олиб борилади.

Басканимизда даволаш ишлари асосан физиотера-пия ва жисмоний муолажа машқлари ёрдамида амалга оширилади. — деди институт директорининг даволаш ишлари бўйича ўринбосари, тиббиёт фанлари номзоди Комил Ақромов. — Бунинг учун сиҳаттоҳимизда барча шароитлар мажбур. Ёш аёлларнинг чинқотириш ва уларни сурункали касалликлардан фориқ этишда минерал сув истемол қилиш, ундан ванна сифатида фойдаланиш, электр қуввати, ультраоқори товушлар, импульсли ток, магнит, ультрафиолет нурули, гальваник лой, пара-фин, электроўқу ва нина билан даволаш ишлари яхши йўлга қўйилган.

Бу гапларда жон бор. Болалар кафедраси шифокор-лари ёғи мавсумида алоҳида тайёргарлик қўриб, ўз куч-лари билан сиҳаттоҳ биносини тазминладилар. Бугунги кунда Гулчехра Ҳамидова, Дилшода Ўрмонова, Муаззам Тулаганова каби шифокорлар бу масканда дам олаётган болаларга сидиқидан хизмат кўрсатмоқдалар.

Сўнбат ИҲЛОДОШ ўғли.

юринг, сут-қатик ичинг. То бу тутунлар меъданингизга ёймай, уни кўридан кўнглингизга айнайдиган даражада бориб еттувча машғулоти-ни давом эттираверинг. Янаим тутундан қутулиш фойдидан ҳоли эмаслигини аниқ ҳис қилиш учун тамаки олишга мўлжаллаб қўйган пулнигизни дарров бошқа нарсас-га сарфлаб юборинг: сутли, мева-ли ичимлик ичиб олинг. Ё бошқа ечимлик сотиб олинг-да, маза қи-либ, қорининг хурсанд қилинг. Тамаки қўнглингизга тушиш билан (бехосдан) эзгиллаб ташланг. Ёнди унга бир назар ташлаб кўринг-а! Нима экан у? Бор-йўри қорғоғ-а ўралган хашак. Америка тамаки-лари шунақа зўр, деб ўйлайсизми? Қашшоқлари чекадиган-ку! На-чон чиройли кутчаларга маҳлиё бўлиб юрарасиз чиройли турмуш ўртоғингиз турганда. Тағинам Америкада тамаки фабрикалари касодга учраб, ишчиларни, яъни сизу бизни алдаб юрган тамакичи-лар иш қилириб юрибди. Сиз-чи, тамаки фабрикасида ишламай ту-риб, ишсиз қолмоқчимисиз? Худ-ди Америкада қашқарларнинг бир-ма-бир ишдан бўшатига эътибор кучайиб кетса нима қиласиз?

Хуллас, шунақа, чўнтакда ха-шак кўтариб юришни, яна уни ар-доқлаб тоза оғзингизга солишни бас қилинг.

Ҳали чекмай қўйганингиздан кўп хурсанд бўлиб юрасиз: уйингиз, ётоқхонангиз, кийимларингиз ту-тун ғуборларидан ҳалос бўлиб, анча енгиллашиб қоласиз. Сиздан жуфти ҳалоллигиз жижаранмайди, ёқтириб қолган машғуланингиз бур-нини жийирмайди. Қайтага ўзини сизга отади! Буйим майли, аста-се-кин тоза ва озода юришга, тиш-ларингизни яриқратиб ювишга, жа-мият кўз ўнгига салобатли ҳамда мушакларингизни брттириб юриш-га одатланасиз.

Лаабай, мен барибир қашанда-ликдан ҳалос бўлолмайман, дей-сизми? Ўйлинг-е, қулоққа танбур чертдикми?

Зояр ЗИЕ.

Сил касаллигига қалинган-ларнинг сонин 1980 йил ўр-тасида Фарб мамлакатларида намайганлиги сабабли бу ка-саллини устида олиб борила-ётган тадқиқотлар тўхтаб қолган эди. Ҳозир эса бу ка-саллиқ устида тадқиқотини кучайтириш лозим. Бироқ илмий тадқиқотлар соҳаси-да нақадар катта ютуқлар эришилганини бу касалликка сабаб бўладиган иктымол-ий муаммолар бартараф этил-магунча СПИД ва сил касал-лигининг назорат қилиш на-ам самара эканлиги ҳам таъкидланди.

(«Садо», «Америка оло-зи» радиостанцияси ани-тирилари асосида).

Тошкент Давлат иқтисодиёт университети умидли толиби илмлар камолоти йў-лида ҳам қайрили иш-ларни амалга ошириб келмоқда. Олий ўқув юрти бўлажак ишби-лармонларини тайёр-лашга қўнқидан бош қўйди.

Гап шунданки, ўтган йили университет ҳу-зурида ўн йўла инки-та ишбилармонлар тайёрлаш мақсади очилиб эди. Уларда маркетинг, менеж-мент, халқаро бизнес-лик соҳаси бўйича му-тахассислар тайёрлаш йўлга қўйилди. Бу мапгулотлар қисқа муддатли ўқув дастури асосида олиб бори-моқда. Америка ва Туркиядан тақлиф қи-лингган тақрибли олим-лар бўлажак ишбилар-монларга сабоқлар бе-ришпти.

Ақбар АЛИЕВ.

* Шахсий фикр

«СНИКЕРС»-ДАН АЪЛО МУРАББОО

«ОИНАИ жаҳон» ор-қали Останкино теле-компанияси ёки Рос-сия телевидениеси кўр-сатуларини томоша қиладиганимизда дам-бадам экран орқали турли хил рекламалар пайдо бўлади. Улар-нинг мавзуси жуذا ранг-баранг. Одатда фильмлар ва турли кўрсатувлар пайтда ҳам, улар орасида ҳам намоиш этилади.

Дастурлардан ўрин олган кенг қўламдаги рекламаларни қуза-тиб, ҳаёлимиздан бир фикр ўтди. Тартиб қи-линаётган маҳсулотлар ҳамда товарларнинг асосий қисми чет эл-ники. Америка Қўшма Штатлари, Япония, Хитой, Туркия каби кўп-қўл хорижий ма-млакатларнинг фирма-лари ўз маҳсулотлари-ни кўз-кўз қилишти-ри. «Сникерс» фирмаси «Останкино» рекла-ма агентлигини деярли ағзаллаб олган десак муболаға бўл-майди. «Ойнаи жаҳон» орқали айниқса «Сни-керс», «Марс», «Твикс», «Нолла» каби ширинлиқ-ийим-ли к-лар ташвиқот қилина-верганидан уларнинг номлари кўпчилиги-мининг ёдимизда сақ-ланиб қолди. Ҳатто мушукларнинг хушхўр таоми — «Вискас»га ҳам «зангори ёқрак»дан кенг ўрин берилла-пти.

Тўғри, ҳозир бозор иқтисодиёти шароити. Шу боис тижорат ва рекламасиз ҳеч бир корхона ёки фирма ку-тилган натижага эри-шаолмайди. Рақобат кучайган бир пайтда оммавий ахборот воси-талари орқали ишлаб чиқарилаётган маҳсу-лотларни кўрсата олиш ҳам катта аҳамиятга эга. Анкироғи, ютуқлар гаровидир.

Лекин бизни бошқа нарсаси ўйлантирипти. Республикамиз ўз му-стақиллигини қўлга ки-рипти. Ўзбекистон-да ҳам ақойиб фирма-лар, қўшма корхона-лар фаолият

